

CENTER FOR EPIDEMIOLOGICAL STUDIES DEPRESSION SCALE (CES-D)

Observation:	CES_D_R01 zowel normale score als premorbide
File:	Doc_Obs_CES_D_R01_V1.1.doc
Versie documentatie:	1.1
Status:	Draft Request for Comments Final
Standaard:	HL7 Versie 3 (augustus 2004)
Auteur:	Ir. A.M. Fleurke, Dr. W.T.F. Goossen, E. J. Hoijsink, Drs. J. van der Kooij & Drs. M. Vlastuin.
Brondocument:	Nictiz Specificaties CVA-keteninformatiesysteem versie 1.1 d.d. 29 september 2004 Dr. William Goossen, Drs. Ron Meijer, Pamela van der Kruk, Drs. Lonneke Reuser

1. Versie beheer

<i>versie</i>	<i>datum</i>	<i>wijzigingen</i>	<i>auteurs</i>
1.1	22-05-2006	SNOMED CT codes gezocht, niet gevonden.	Drs. Judith van der Kooij
1.0	18-08-2005	Document naar 'final' status.	Drs. Judith van der Kooij

2. Doel van de CES-D

De Center for Epidemiological Studies Depression scale (CES-D) is ontwikkeld om de depressieve symptomen bij bevolkingsgroepen vast te kunnen stellen. De uitkomsten van de CES-D kunnen gebruikt worden om risicogroepen te traceren. Met de CES-D kunnen depressieve symptomen vastgesteld worden bij groepen mensen in de week voorafgaand aan de afname van de vragenlijst (Bouma, Ranchor, Sanderman & van Sonderen, 1995). De CES-D meet geen chronische depressie, maar registreert de depressieve gevoelens die als gevolg van een bepaalde gebeurtenis kunnen ontstaan. Dit komt doordat gevraagd wordt naar de situatie van afgelopen week.

3. Wetenschappelijke onderbouwing

Het lijkt erop dat met de CES-D, net als met de Amerikaanse versie, op een betrouwbare en valide wijze informatie over depressieve gevoelens, gedurende de afgelopen week, bij een grote groep mensen kan worden verzameld (Bouma, et al, 1995). De CES-D is een zelfbeoordelvingsvragenlijst. De CES-D is gebaseerd op gevalideerde schalen die al langer in gebruik zijn. Zo zijn de items ontleend aan de Zung Depressie Schaal, de Beck Depression Inventory, delen van de Minnesota Multiphasic Personality Inventory, de Raskin zelfbeoordelvingsdepressie schaal, en de Gardner symptom checklist. De CES-D wordt echter gezien als een zelfstandig toe te passen schaal.

4. Beschrijving variabelen van de CES-D

Het instrument bevat 20 eenvoudig en bondig geformuleerde items die door de respondent zelf ingevuld kunnen worden. Er wordt gevraagd naar de toestand gedurende de afgelopen week.

In het geval van het AMC Myosotis Digital Advice system for Stroke (AMDAS) is er een versie die betrekking heeft op de 3 maanden voorafgaande aan het CVA, premorbide depressie, die door de familie wordt ingevuld. Daarnaast is er een versie die betrekking heeft op de afgelopen week en die door de patiënt wordt ingevuld.

Onderstaand de vragen die in de premorbide versie beantwoord moeten worden:

	In de 3 maanden voorafgaande aan het CVA...	Z	S	R	M
1.	Maakte...zich zorgen om dingen waar anders geen zorgen over werd gemaakt	0	1	2	3
2.	had ... geen zin in eten, eetlust was slecht.	0	1	2	3
3.	Kon ... een neerslachtige stemming niet van zich afschudden, zelfs niet met behulp van familie en vrienden	0	1	2	3
4.	Voelde...zich evenveel waard als andere mensen	3	2	1	0
5.	Had...moeite de gedachten bij de bezigheden te houden	0	1	2	3
6.	Voelde....zich depressief	0	1	2	3
7.	Had... het gevoel dat alles moeite kostte	0	1	2	3
8.	Was...hoopvol gestemd over de toekomst	3	2	1	0
9.	Vond...zijn/haar eigen leven een mislukking	0	1	2	3
10.	Voelde ...zich angstig	0	1	2	3
11.	Had...een onrustige slaap	0	1	2	3
12.	Was...gelukkig	3	2	1	0
13.	Praatte... minder dan gewoonlijk	0	1	2	3
14.	Voelde...zich eenzaam	0	1	2	3
15.	Waren de mensen, volgens..., onvriendelijk	0	1	2	3
16.	Had...plezier in het leven	3	2	1	0
17.	Moestsoms huilen	0	1	2	3
18.	Voelde....zich bedroefd	0	1	2	3
19.	Had...het gevoel door de mensen niet aardig gevonden te worden	0	1	2	3
20.	Kon...maar niet goed op gang komen	0	1	2	3

Onderstaand de vragen die 1 week na het CVA beantwoord moeten worden:

	De afgelopen week....	Z	S	R	M
1.	Maakte ik me zorgen om dingen waar ik anders geen zorgen om maak	0	1	2	3
2.	Had ik geen zin in eten, had ik een slechte eetlust	0	1	2	3
3.	Kon ik een neerslachtige stemming niet van me afschudden, zelfs niet met behulp van familie en vrienden.	0	1	2	3
4.	Voelde ik me evenveel waard als andere mensen	3	2	1	0
5.	Had ik moeite de gedachten bij bezigheden te houden	0	1	2	3
6.	Voelde ik me depressief.	0	1	2	3
7.	Had ik het gevoel dat alles moeite kostte	0	1	2	3
8.	Was ik hoopvol gestemd over de toekomst.	3	2	1	0
9.	Vond ik mijn leven een mislukking	0	1	2	3
10.	Voelde ik me angstig.	0	1	2	3
11.	Had ik een onrustige slaap	0	1	2	3
12.	Was ik gelukkig	3	2	1	0
13.	Praatte ik minder dan gewoon	0	1	2	3
14.	Voelde ik me eenzaam.	0	1	2	3
15.	Waren de mensen, volgens U, onvriendelijk	0	1	2	3
16.	Had ik plezier in het leven	3	2	1	0
17.	Moest U soms huilen.	0	1	2	3
18.	Voelde ik me bedroefd.	0	1	2	3
19.	Had ik het gevoel dat mensen mij niet aardig vonden	0	1	2	3
20.	Kon ik maar niet goed op gang komen	0	1	2	3

Z: zelden of nooit

S: soms of weinig

R: regelmatig

M: meestal of altijd

De som van de antwoorden geeft een totaalscore.

5. Werkinstructie

Het instrument bevat 20 eenvoudig en bondig geformuleerde items die door de respondent zelf ingevuld kunnen worden. Er wordt gevraagd naar de toestand gedurende de afgelopen week.

Er is een versie die betrekking heeft op de 3 maanden voorafgaande aan het CVA, premorbide depressie, die door de familie wordt ingevuld en een versie die betrekking heeft op de afgelopen week en die door de patiënt wordt ingevuld.

6. Interpretatierichtlijnen

De schaal heeft een range van 0-60. Hoe hoger de score hoe meer gevoelens van depressie aanwezig zijn. De mensen die ≥ 16 scoren worden als depressief beschouwd.

7. Literatuur/bronvermelding

- * Bouma, J. Ranchor A. V., Sanderman, R., Sonderen, van, E. 1995. Het meten van symptomen van depressie met CES-D. Een handleiding. Noordelijk Centrum voor Gezondheidsvraagstukken, Rijksuniversiteit Groningen.
- * Meijer, R. (2005). Proefschrift AMDAS. AMC, Amsterdam.

8. Een voorbeeld van het instrument

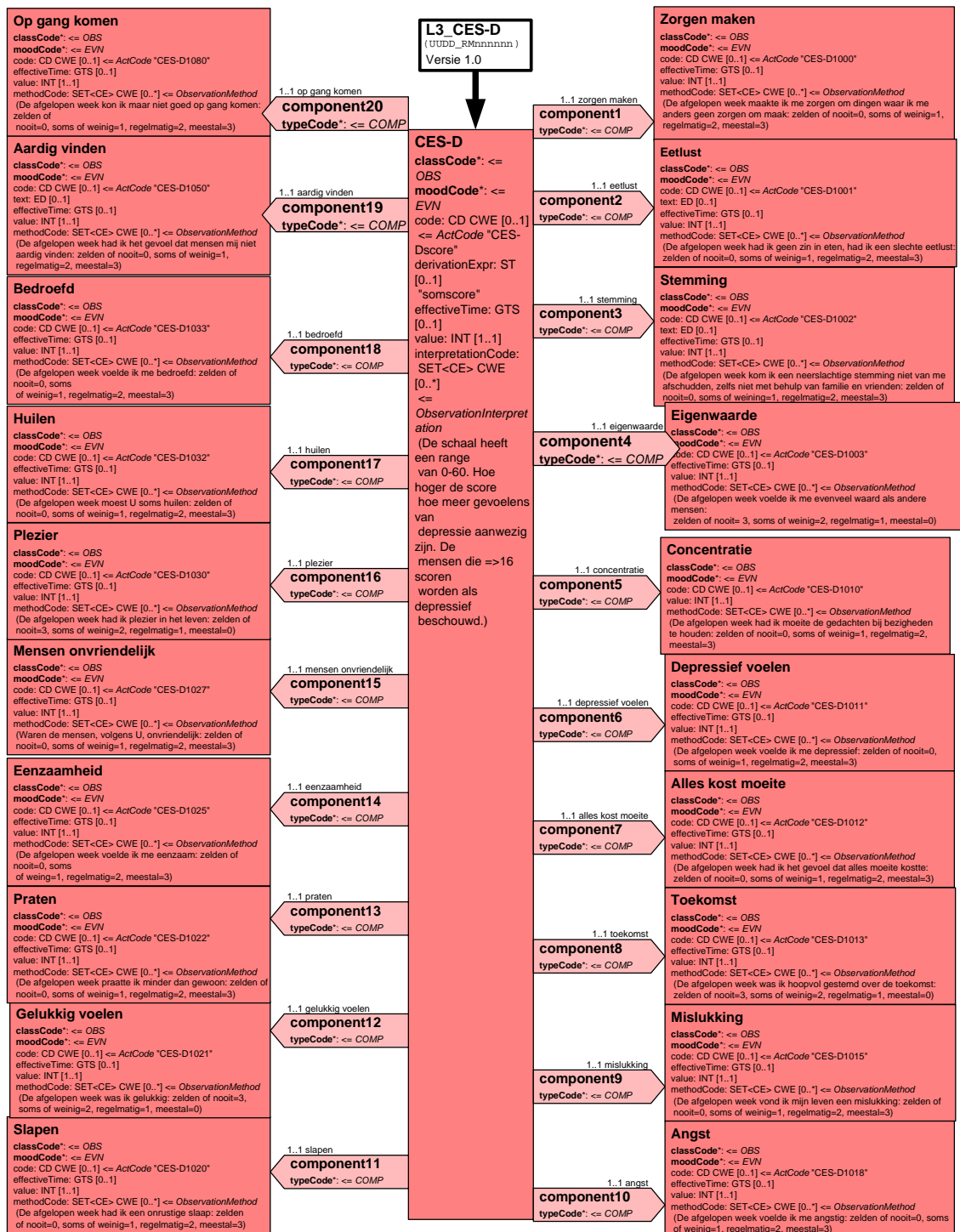
Zie paragraaf 4.

9. Model en beschrijving

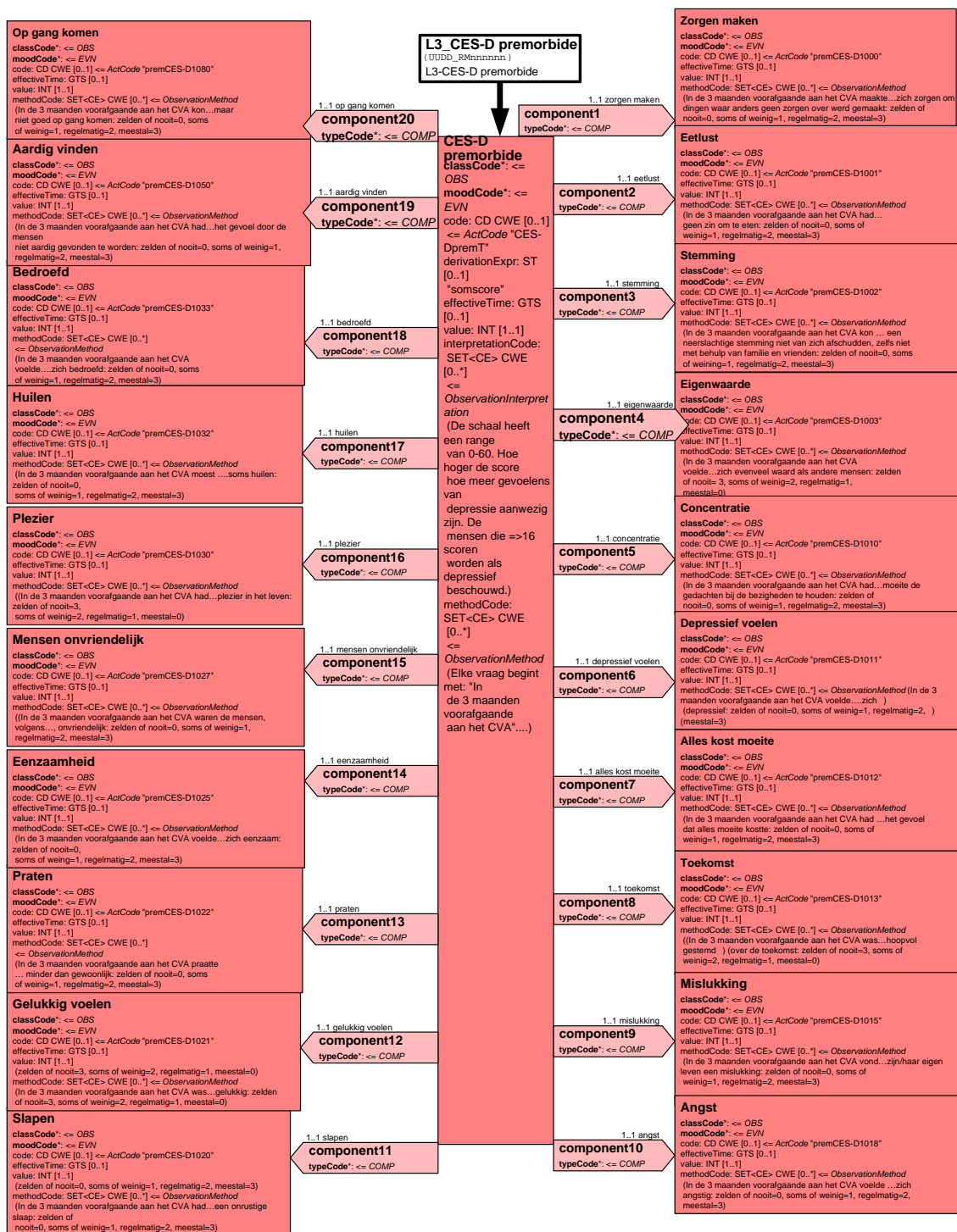
Een belangrijk deel van de klinimetrische instrumenten voor CVA ketenzorg zijn uitgewerkt via een instructie, een HL7 v3 Domein model (D-MIM) en in de vorm van coderingen. Het voordeel is dat alle requirements bij elkaar in een model zijn opgenomen. Anderzijds zijn er andere representatievormen beschikbaar, zoals de templates en archetypes, die mogelijk sneller tot resultaten kunnen leiden. Waar de D-MIMs beschikbaar zijn blijven ze gehandhaafd, bij nieuwe instrumenten worden ze niet standaard uitgewerkt, maar gezocht naar een makkelijk in bericht en systeem te implementeren formaat.

Omdat de CES-D premorbide andere items en/of antwoordcategorieën heeft worden twee aparte figuren voor uitgewerkt.

Centraal staat de hoofdact (Obs CES_D), die de totaalscore weergeeft. Daaromheen zijn op de bekende wijze de deelobservaties gegroepeerd. Door de individuele scores op de afzonderlijke variabelen kan in de hoofdact de totale score worden opgeteld en weergegeven.

CES-D normaal

CES-D premorbidie

10. Mapping tabel uittreksel en OID voor vocabulaire

Voor de opname van de CES-D in een HL7 v3 bericht is een correcte weergave van de schaal, de codes en de mapping naar HL7 v3 noodzakelijk. Die is in onderstaande tabel opgenomen. **De hier in opgenomen codes zijn verplicht.**

Een tweede belangrijk onderdeel hier is de HL7 OID (unique Object Identifiers). De vraag is uitgezet bij het secretariaat van HL7 Nederland. De OID voor CVA-KIS is: *****

Mapping Domeingegevens, systemen, Vocabulaire en R-MIM CVA										
Sub- onderdeel	Variabele uit instrument	verplicht/ optioneel / reden verplicht	DMIM	Plaats in HL7 Model	Datatype HL7	Cardinaliteit	Vocabulaire	Code	Vb	SNOMED
Detail van CES-D		Condition Node element								
	CES-D score	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-Dscore		
	zorgen maken	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1000		
	eetlust	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1001		
	stemming	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1002		
	eigenwaarde	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1003		
	concentratie	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1010		
	depressief voelen	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1011		
	alles kost moeite	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1012		
	toekomst	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1013		
	mislukt leven	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1015		
	angst	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1018		
	slaap	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1020		
	gelukkig voelen	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1021		
	praten	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1022		
	eenzaam	V	OBS	OBS:	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1025		

				value						
		mensen onvriendelijk	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1027	
		plezier	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1030	
		huilen	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1032	
		bedroefd	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1033	
		aardig vinden	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1050	
		op gang komen	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1080	

Mapping Domeingegevens, systemen, Vocabulaire en R-MIM CVA										
Sub- onderdeel	Variabele uit instrument	verplicht/ optioneel / reden verplicht	DMIM	Plaats in HL7 Model	Datatype HL7	Cardinaliteit	Vocabulaire	Code	Vb	SNOMED
Detail van CES-D premorbide		Condition Node element								
	CES-D score	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES- DpremT		
	zorgen maken	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1000		
	eetlust	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1001		
	stemming	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1002		
	eigenwaarde	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1003		
	concentratie	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1010		
	depressief voelen	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1011		
	alles kost moeite	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1012		
	toekomst	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1013		
	mislukt leven	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1015		
	angst	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1018		
	slaap	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1020		
	gelukkig voelen	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1021		
	praten	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1022		
	eenzaam	V	OBS	OBS:	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-		

				value				D1025		
		mensen onvriendelijk	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1027	
		plezier	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1030	
		huilen	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1032	
		bedroefd	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1033	
		aardig vinden	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1050	
		op gang komen	V	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1080	

De Engelse versie van de mapping tabel is hieronder weergegeven.

Mapping Domain data, systems, Vocabulary and R-MIM CVA										
Subpart	Variable from instrument	mandatory / optional / reason mandatory	DMIM	Place in HL7 Model	Datatype HL7	Cardinality	Vocabulary	Code	Vb	SNOMED
Detail of CES-D		Condition Node element								
	CES-D score	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-Dscore		
	worry	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1000		
	appetite	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1001		
	Mood	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1002		
	self-esteem	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1003		
	concentration	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1010		
	feeling depressed	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1011		
	everything takes effort	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1012		
	future	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1013		
	Life is a failure	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1015		
	fear	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1018		
	sleep	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1020		
	feeling happy	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1021		

		talking	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1022		
		lonely	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1025		
		people are unfriendly	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1027		
		fun	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1030		
		crying	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1032		
		sad	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1033		
		liking	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1050		
		getting started	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-D1080		

Mapping Domain data, systems, Vocabulary and R-MIM CVA										
Subpart	Variable from instrument	mandatory / optional / reason mandatory	DMIM	Place in HL7 Model	Datatype HL7	Cardinality	Vocabulary	Code	Vb	SNOMED
Detail of CES-D premorbid		Condition Node element								
	CES-D score	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	CES-DpremT		
	worry	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1000		
	appetite	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1001		
	Mood	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1002		
	self-esteem	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1003		
	concentration	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1010		
	feeling depressed	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1011		
	everything takes effort	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1012		
	future	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1013		
	Life is a failure	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1015		
	fear	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1018		
	sleep	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1020		
	feeling happy	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1021		
	talking	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES-D1022		

		lonely	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1025		
		people are unfriendly	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1027		
		fun	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1030		
		crying	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1032		
		sad	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1033		
		liking	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1050		
		getting started	M	OBS	OBS: value	INT	1..1	CVA-KIS	premCES- D1080		

11. Nadere toelichting

Er konden geen SNOMED CT codes gevonden worden voor CES-D.